

KANS OP AFSCHRIJVING

Wat zijn wij laag gevallen! Wat een toestand!
Uit het venster leunend zie ik
dezelfde huizen als gisteren. Staat de tijd dan stil?
Het ruikt niet eens naar as,
de melkman reutelt niet eens als een bot!
Geen wonder dat de mensen beginnen te spotten
met de vooruitgang! Als het zo verder gaat,
zullen de sirenes nog verroesten.
Slagroom eten de officieren. Waartoe eigenlijk
hebben wij uit draden hersenen geschapen,
gewiekster dan die van onszelf?
Om kruiswoordpuzzels op te lossen?
Voor hun geavanceerde bommenwerpers spelen de crews
cricket, en de uitvinders dreigen er openlijk mee
zich te wijden aan machines die het leven verlengen
in plaats van het te verkorten.
Waarheen - naar de kelder misschien? – met
de raketten, en de roem, wordt die dan niet ranzig?
Troost jullie, volkeren! De stafchef heeft zich reeds
ingedekt met een doos roze naalden.
Zij die onvermoeibaar voor ons de zwarte hoeden
en de verantwoordelijkheid dragen, sluimeren reeds
in hun luchtkarvelen: een topconferentie is bijeengeroepen
om het ergste te voorkomen. Zoals bekend
is, als de nood het hoogst is, de redding nabij. Op
de betekenisvolle kaarten bakenen zij
reeds nieuwe velden van eer af,
waarop jullie, prijswaardig sneuvelend,
elkaar een stukje onsterfelijkheid
vanonder de blauwe, bloedige nagels trekken.

Uit *Landessprache*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1960.

HIRUDO SANGUISUGA

OF: ANALECTA BETREFFENDE HET STAATSBURGERSCHAP

Er zijn twee soorten bloedzuigers.

De ene zijn bloedzuigers,
de andere zijn bloedzuigers niet.

(Dat zijn de onze.)

Wij slapen, netjes geschaard
rond bloedzuigers die er geen zijn,
gezalfd met gelatine.

Vanuit hun vegetarische villa's
strooien zij minzaam
rozenkransen en suiker

in het jubelen van de somnambule
kiezers zonder keuze. Dankbaar
beschermen wij hen,
die geen bloed kunnen zien,
tegen hun vijanden, de bloedzuigers.

Waarom zijn zij zo vet?

Zo vragen goddelozen.

Waarom vermenigvuldigen zij zich
en zwellen zij donker op ? Hoe komt het dat zij de hemelboog
en het verstand met schreeuwerig slijm bedekken?

Pelgrimages zijn het
voor vrede en vrijheid.

Vreten zij zichzelf echt vet
met savooikool? Is hun strijd
de onze? Knippen deze en gene bloedzuigers
tijdens hun gevecht op leven en dood
niet naar elkaar met bloeddoorlopen ogen?

Hun strijd is een omarming.

Wie verstikt daarin? Zo vragen lafaards.

Eens bloedzuiger, altijd bloedzuiger.

Zo spreken verraders.

Vrede op aarde
voor de bloedzuigers, vrijheid
voor de bloedzuigers, de bloedzuigers
die geen bloedzuigers zijn (de onze),
wat een welbehagen!

Zo speken rechtvaardigen.

ISOTOOP

Laten we de paraplu's maar reven!
De volgende zondvloed zal niet diep zijn.
De gekende gang van zaken: kolonels en koeien
op hoogspanningsmasten, de algemene drang
naar de Ararat, naar de alpenclubs,
de overtrek plots gescheurd, paniek
onder de loodgieters en brutale duiven
met of zonder olijftak, het heeft allemaal
niets opgeleverd: altijd dezelfde
rechtvaardigen verlieten de ark
en gaven, tot schande van de verdronkenen,
converteerbare obligatieleningen en pausen uit a pari.
Thans zijn in de Oeral en in Arizona
Nobelprijswinnaars bij bosjes in de weer
om het rendement te verhogen,
en de knoken van de dames te verzorgen.
Vertrouwen heerst in de labo's,
uit de deurspleten sijpelt een dauw,
een afscheiding, nat en humaan,
bom-, dood- en bedrijfszeker, vet,
een hees, ragfijn zweet.
Voorbij is de tijd van het proberen,
uit de poriën van de wereld druipt sinds lang
een droge vloed, en wij verzuipen,
netjes aanschuivend voor de loketten,
knielend temidden van koekoeksklokken en jodium.

DE BOODSCHAP VAN DE DUIKER

Onder de zilveren klok, hangend
in de tang, masker voor het gezicht,
de elektrische slurf, gehalsterd
aan rimpelige navelstrengen, tuimelend
in de melkachtige afgrond, alleen
met zijn hart als een profeet,
alleen met zijn zweet, gorgelend:
boven in het daglicht bereidt de jury
doodstraf en cultuursla, Jupiter
verkoopt zich onder de lampen,
bazuinblazers jubelen, overal
fluiten de scheidsrechters reeds
voor de laatste penalty, de telexen
seinen oproepen tot harakiri:
beneden in het donker in zijn uitrusting,
in zijn brandende fuik zweeft,
in de deining der algen,
talmend, in zijn riemen
uit koper en rubber, blind,
de roemloze duiker,
en roept in het galmende spreektuig:
CQ CQ aan allen! aan allen!
hier op de grond ben ik alleen,
waar niemand van ons gelijk heeft,
noch van jullie, gehecht aan mijn einde,
hier heeft de stomme mossel gelijk,
en de heerlijke kreeft, zo alleen,
gelijk heeft de diepzinnige zeester.
Ik herhaal: zie af,
zie af van ons en van jullie
en van mij!
Kort-kort-kort
lang
kort-lang

Uit *Blindenschrift*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1964.

AVONDJOURNAAL

Bloedbad om een handvol rijst;
hoor ik, voor elkeen elke dag
een handvol rijst: trommelvuur
op dunne hutten, onduidelijk
hoor ik het, bij het avondeten.
Op de geglazuurde dakpannen
hoor ik rijstkorrels dansen,
een handvol, bij het avondeten,
rijstkorrels op mijn dak:
de eerste maartregen, duidelijk.

VRIJE TIJD

Grasmaaier, zondag,
die de seconden topt
en het gras.
Er groeit gras
over het dode gras
dat over de doden is gegroeid.
Wie dat horen kon!
De maaier dreunt,
overstemt
het schreiende gras.
De vrije tijd vreet zich vet.
Wij bijten geduldig
in het frisse gras.

Uit *Gedichte* 1955-1970, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1971.

EEN VAGE HERINNERING

Tijdens onze debatten, kameraden,
heb ik geregeld de indruk
dat wij iets zijn vergeten.
Het is niet de vijand.
Het is niet de lijn.
Het is niet het doel.
Het staat niet in de *Kurze Lehrgang*.
Hadden wij het nooit geweten,
dan zou er geen strijd zijn.
Vraag me niet wat het is.
Ik weet niet hoe het heet.
Ik weet alleen maar
dat het het belangrijkste is
dat wij zijn vergeten.

CORPS DIPLOMATIQUE SOCIALISTE

Deze lelijke poets
die jullie ons bakken
Voor mijn part
zeg ik
Natuurlijk gaat dat te ver
Natuurlijk kan men zoiets niet dulden
Maar in werkelijkheid zijn jullie niet tot grappen geneigd
in werkelijkheid zijn jullie bijna aan het einde
Daarom word ik wanhopig van jullie grappen
van jullie attaché-dassen
Als deze strik jullie enige houvast is
moet het wel slecht met jullie gesteld zijn
en slechter nog met degenen
in wier naam jullie die naargeestige grappen uithalen

Uit Zehn Lieder für Ingrid Caven, in: *Die Gedichte*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1983.

DE DONKERE KAMER

Ik hoef geen vitamine B,
ik hoef geen aansteker van Cartier,
ik wil geen rol, ik wil geen geld,
ik heb geen champagne besteld.
Snap nu toch eens eindelijk dat ik niet wil.
Wees stil.
Laat me gerust.
Doe het licht uit.
Let erop dat je de deur sluit.
Ik wil geen diner `s avonds laat,
ik heb lak aan jouw goede raad.
Neem je rozen maar weer in je armen,
ik heb geen zin in jouw charme.
Snap nu toch eens eindelijk dat ik niet wil.
Wees stil.
Laat me gerust.
Doe het licht uit.
Let erop dat je de deur sluit.
Ah! De donkere kamer
is donker als bloed.
Eindelijk!
Zo is het beter,
zo is het goed.

Uit *Die Geschichte der Wolken. 99 Meditationen*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2003.

EEN TAFELREDE BIJ EEN VERLOVING

Dit ik, een container die er,
zolang niemand hem opent,
compact uitziet, glad
als een verrassingsei,
smakelijk haast. Maar van binnen
is het donker. Wie weet
wat jou daar wacht.
Vaste ideeën vermoedelijk, vastgeroeste gewoonten,
onverklaarbare angsten,
versleten trucs,
kinderlijke wensen.
Dat je ze hebben wil,
deze geschenkverpakking,
grenst aan een wonder.

VREDESGESPREKKEN

Gegriefd zijn, dat is alles.
"Alleen maar omdat wij zo arm zijn."
"Alleen maar omdat wij ons weren."
"Alleen maar omdat onze goden
jullie niet bevallen."
"Alleen maar omdat jullie jaloers zijn."
"Wat hebben jullie toch tegen ons,
alleen maar wegens een paar bommen?"
"Waarom winden jullie je op,
alleen maar omdat wij altijd winnen?"
"Het is toch niet onze schuld
dat wij gegriefd zijn."
De wrok heeft toch altijd gelijk.
De wraak is ook een genot.
Het beste is dat jullie over elkaar
heen vallen, zo lang
tot er geen gegriefden meer over zijn.

PARLEMENTAIR

Pas wanneer het voorstel zo ver is,
dien ik mijn ontwerp in.
Ik ben immers de secretaris.
Sowieso willen alle fracties
hun zeg hebben, zelfs
de onopvallende parlementsleden. Toespraken,
interrupties van links,
onrust in het plenum,
wijzigingsvoorstellen
op de valreep.
(Deze regels bijvoorbeeld
waren fel omstreden.)
Dan wordt de zitting geschorst.
In geval van twijfel doe ik een beroep
op het bemiddelingscomité.
Dan komt er een spannende stemming.
Nog voor het zomerreces
wordt het gedicht goedgekeurd,
in laatste lezing. Natuurlijk is de zaal
op het beslissende ogenblik
weer eens gapend leeg.
Tot slot laat ik dan de tekst
in het Staatsgedichtenblad afkondigen.
De oplage is beperkt,
het publiek exquisite.

ALMAAR KORTERE GESPREKKEN

"Heil aan wie der goddelozen raad
in de wind slaat ..."
Tactvol wordt er van onderwerp veranderd.
"De zin van het leven ...
Pijnlijke miskleun!
"Alle verhoudingen waarin de mens
een vernederd wezen is,
moeten worden omvergeworpen ..."
Iedereen geeuwt, geneert zich, lacht.
Genomen op maat daarentegen,
onsterfelijkheid op de harde schijf -
O wetenschap! Ecstasy! Euthanasie!
Soms is een mens al blij
dat sommige van de aartsconservatieven
onder de jongeren
nog een paar vragen hebben.

Chris Marmenout

NOG EEN BAKEN TE VER

met een overvol schoteltje tederheid
in je handen
loop je de tuin in
er zit iets voorzichtig in je tred
alsof je nog verkennen wil
de aarde
de bomen
de net niet vertrapte denappel
zo denk ik dat je liefhebt
kijk
je morst verwondering
op het stugge gras
de einder is er niet
alleen een streepje niets
een strakgespannen blauw
waar zeilbootjes poseren
voor snelle schilders
een glimlach rimpelt even
de zoute wind
veegt tranen in je haar
je ziet de warmte niet
alleen het monotoon vertoon
van witte modellen
een eindweegs varen ver
de laatste zeilers
haasten zich de haven in
gerimpelde rust
het strand
een matte spiegel
voor het laatste rood
wij vouwen de tijd
en wachten
op het blauw van de nacht
een al te vaak vergeten
schemer
eenzaamheid
draagt vluchtig licht aan
roerloos ademen
nog een baken te ver

TERPSICHORE 1

besneeuwd en ondergedoken ligt dit land
naast een slapende geliefde
die geurt naar overgave en rijpe vruchten
een hemelsblauw verlangen
in buigzame naakte bomen
er is geen later
alleen dit nu
een aaibare tijd
straks zullen we langzaam praten
alsof de uren dan langer
tussen onze handen liggen
zo open en bloot
heb ik de lucht nog nooit gezien
de zee weerkaatst
tegen de witte huizen
gulzig likt de zon
de gevels schoon
een jongen gooit een balletje
tegen een muur
en loopt dan heen
de echo veert verloren
het huis is weer alleen
we liggen in onze lichamen
onstuimig de dood te bezweren
terwijl trams naar haltes rijden
landschappen verregen
rivieren dichtslibben
en verstoppen de schaduwen
van de tedere angst in ons hoofd
uitbundig aan jouw geur geleund
neem ik de zon, o de zon
in mijn gladde huid

Michiel Kroese

Laatste weerstand

WRIJVING

1.
haar lichaam vergrijpt zich
eenzaam onder lakens
wil gemis verdoven
aan een verloren hand
tussen lendenen dringt zij
schokkend als een beitel
binnen tot zij schuld
als schroeiend rookwaar uitdrukt

2.
hij schurkt zich aan haar heup
tot huid verweert
weerstand biedt aan
schaven het gefluister
zij timmert de ruimte dicht
waar zij zich neerlegt
als een mummie
de schuld voor altijd ingebonden

RESTANTEN

1.

ongemakkelijk glijdt
wat je ooit gezegd hebt
van haar weg
en schaaft nog net een dijbeen

bij het stuwen verlies je
wil je de wonde stelpen
in de hoop dat de indruk
de schram nooit ettert

2.

het mes blijft
haken achterje woorden
weggesneden van de dingen
die ze verwijzen
de laatste weerstand
onherroepelijk afgescheiden
van het vermoorde lichaam
verhardt als uitwerpselen in de zon

Dirk Demets

Vergeefs, veelvuldig schrijven

LEDIKANT

Laat me schrijven over vrouwen.
Hoe hun bekkens zich ontvouwen,
bakens bij het vallen van de maan,
als ik drifteloos op mezelf aanstuur.
Hoe vast hun klemmen zich rondom
leed en ledematen willen scharen.
Vandaar dat ik me nooit volledig
los kan maken, ik draag in mij:
Een deel van elke vrouw aan wie
ik toebehoor, hoewel ik ze zelden
tot de mijne maak. In vergeefse
nachten ligt mijn schrijfsel uitgestrekt.
Het woelig bed waaraan ik toebehoor
staat grim en duister: ledig ledikant,
bevolkt met woeste dromen die
ik nooit volledig uit kan drijven.
Vandaar: vergeefs, veelvuldig schrijven.

CLOCKWISE

Niets wat ik
hoger schat
dan het iets
dat de tic
der tijd
uit mijn gedachten
drijft.

Men zegt dat
gebrek aan regelmaat
mijn bioritme
schaadt.

Inderdaad, ik leef
te vaak achter
toegedekte ramen,
beschrijf
mijn niets
met vele namen.

Om tijdrovend,
ijlend
tijd te doden.

Ik weet dat
deze dwangmaat
niet conform
en vrij zinloos is.

Het tellen
van de maandag schijnt
niet
nauwkeurig,
inadequaar.

Onze vingers
daarentegen:
1 tot 10,
elk kind weet
hoe dat gaat.

RETORIEK

Wat jou betreft:
grammaticaal
beperkte dromen.
'Tot vanavond'
in een zacht cursief.
De dag
als
brute krantenkop.
Het vraagteken
in je blik:
'ben je moe'
Stilte
(open en sluit
de haken)
De geborgenheid
van korte zinnen.
Veel woorden
tussen
regels door.
Dit alles:
retoriek.
Punt andere lijn.

BERUSTING

Op papier kan ik berusten.
Herleid tot handen
die genoegzaam dwalen
tussen sterke, zoete koffie,
tabak en een bordvol
buigzaam witte toetsen.
Zelfs de rusteloze tijd
ligt hier wat na te hijgen:
een speelse, jonge hond
die zich aan mijn voeten vlijt.
Straks zal ik je herlezen,
strak het raam uitkijken.
Omdat je weer eens
blanco bleef.
Toch blijf je
tastbaar zwerven
in het blanke
van mijn verzen.
Net als toen:
zonder één woord.

PATHOS

Tenslotte
zal het meeste
overgaan.
Wat boeken, foto's,
zelfgemaakte dingen.
Mijn kennis
van onwetendheid.
De vloedgolf
der vergankelijkheid.
Het voetspoor
in het zand.
Wat blijft?
Dit pathos,
masker
voor
mijn tederheid.

TIJD

Voorbij de einder
troont de tijd.
Worden, zijn:
geen machtelozer kreten.
Begin en einde
kluisteren het weten.
Geen kennis
breekt de keten.
De tijd staat stil,
ontdaan
van
taal en teken.

Kees Klok

Impressies

BLEKERSHOF

Je kon hem vooral ruiken, de hof:
de schimmelstank bij regen,
de putlucht van het overbelast riool,
de pis van halfzatte kroeglopers in de poort.
Toch was het tijdloos spelen in die stadstuin
van brokkelend pleisterwerk en rottend hout.
Zoals wij met doodsverachting uit de ramen hingen
om onze blaaspijpen te roeren

of te horen hoe een accordeon voor even
het gekijf van alle dag verdrong,
het kletteren van fusten, de rochel
van moedeloze mannen aan het werk.
Pover wasgoed aan de lijn,
een lekkend dak boven onze zorgeloosheid.

DE KAART VAN PEUTINGER

Door een gul gebaar kwam zijn naam
voor de wereld te staan,
of wat men dacht dat toen de wereld was:
een strook van zeven meter bij dertig centimeter,
van vele vellen perkament, waarop alle
wegen dwingend naar Rome leidden.
Hoe vaak zal hij in gedachten
langs die lijnen zijn gegaan,
hebben gedroomd van de mythen
achter al die eeuwenoude echo's,
overtuigd dat een rotsvaste hand hem ooit
leiden zou van Britannia tot aan de Ganges,
maar met geen enkel vermoeden van wat het was
dat hem met Marcus Agrippa verbond,
of met die stijve rol in een centurions hand,
onderweg langs een verre, nooit gekende grens.

PERSFOTO

Een helling met hier en daar een
half geknakte boom. Wat brokken steen
die er al eeuwen lagen, een blauwe
plastic zak, wat lorren en een schoen.
Daar achter vaag een ding dat op
een staartvin lijkt, alsof een haai
de Ark is nagezwommen,
gestrand is op de Ararat.
En op de voorgrond, scherp omlijnd,
een foto van vrolijke mannen:
de afgezwaaide helden van dit jaar.
Ver daar vandaan de onvermijdelijke
lofzang op de Heer. Geen lach meer
die ooit van zo'n gezicht afgaat.

VOORSTRAATHAVEN

naar Willem Witsen, Voorstraatshaven 1, Dordrecht

Armoelappen voor de ramen,
een puistige huid van schimmelsteen
weerspiegeld in het roerloos watervlak,
een huis dat zich verweert tegen herinnering.
Zonlicht dat schaduwen verhardt
die je het liefst zag vervagen en vergat,
een zweem van nachten met te jong genot,
schuldige vermoedens in vervalsend licht.
Een doodstil huis op een illusieloze morgen
waarop men slechts het luiden van de klok verwacht,
de zachte tred van meisjes met vlechten
en geplooiden mannen in ernstig zwart.
Voorgoed verloren watje nog meer zag
op die verlaten steiger
en of je alleen maar bent gestruikeld
of een duwtje kreeg van hogerhand.

Kees Hermis

In het moment van terugkeer

VERLICHT MOMENT

Dat je jezelf op afstand ziet
in een verhaal als iemand die
zijn hond uitlaat, thuiskomt, het dagblad
leest en praat tegen de klok
Je denkt datje een ander bent, het is
al laat, er is geen hond, en in het boek
waar je naar kijkt lees je niet wat er
staat of het moet zijn herinnering aan
Het trekken van de riem, de koude
winterlucht, de wind, de voordeursleutel
in het slot, het knisperen van de krant,
het tikkend uurwerk op de gang
Een droomgevoel dat openbreekt
en wordt vertaald in het moment
waarop je weet dat jij het bent
die man in dat verhaal

TERUGKEER

Wij voeren door een schaamspleet in de rotsen,
immense vulva die ons gaandeweg omsloot
ik dacht aan terugkeer, moederschoot en blijven,
terwijl wij langzaam landinwaarts verder dreven
gespannen luisterend in een soort schemerrood
hoe het geplons van onze riemen klonk, opklom in
echo's die vermenigvuldigd bleven hangen aan
de terrassen en de gewelfde steenmassieven
die zich verhieven hoog boven onze boot
een duizelingwekkend ogenblik
dat ons terugwierp op die wij ten diepste waren
mensen van nu, in werkelijkheid, breekbare
stervelingen die naar hun oorsprong varen

Hilaire Bodein

Innerlijke bries

HET TUILTJE

De bloemen - daar waar ze altijd staan,
maar nu te veel beschermd
want getekend,
door de lijnen van half ontloken luiken -
ruiken niet meer.
Of toch?
Omdat ze nog bijna wit zijn?
Nog verbonden met de anjer
op - je weet wel -
die zwarte, gehuurde jas.
Wat nu?

De tuil in de handen,
het hoofd tussen de anjelieren:
het weerzien?
Het afscheid?
Daar waar onder dauwparels alles moet verdwijnen,
maar ook het ochtendgloren komt.
Aarzelend knak ik de takken, pluk bladeren,
kies bloemen uit - en tenslotte,
zoals toen: glinsterend water.
Het tuiltje was en is er nog.

HARMONIE

Steeds meer wens ik
de bloemen en wolken
te vrijwaren.
In de kolf van kristal,
bij de witte zwaan uit de blauwe meren.
Tot de zon haar kleuren keert,
de lucht versnelt,
dan ...
de kolf aan stukken,
de zwaan in zó gebogen armen.

9

Hoe meer ik je nader, hoe meer ik je voel,
je stralen: kernen die komen en gaan
en binden en verbinden, en weer verbinden.
Hier worden de kleuren van mensen en dieren
vermengd, door elkaar geschud,
verpulverd, geplet en steeds opnieuw uit elkaar geslingerd
tot tedere priemen,
tot heilmiddel en ossenbloed,
tot serum en zachte sering.
Hier bloeien wilgen open.
Hier wordt de aarde zomaar gescheurd.
Een innerlijke bries als een nauwelijkse streling
wordt heerser - ik, slaaf.
Terwijl ik - een ogenblik maar - je huid voel,
valt alles stil tot kort verweven.

RITMISCHE ZANG

Verlangen naar Rosa Romana
Rosa Romana in de dampkring
de ogen in holten
de bijen in het haar - lokken
zeevogels aan.
Het water in groenlood
de regen in kleuren.
Willem en Johanna in een luchtzetel,
een kus van een God,
tussen de lippen,
onder de ogen.
Langs de zon en de maan
in Montreal en Panama
verlangen naar Rosa Romana.